

Obletnici, ki se nas tičeta

Te dni je poteklo pet let, odkar so najvišji predstavniki evropskih držav, Kanade in Združenih držav Amerike podpisali v finski prestolnici Helsinkih listino o varnosti in sodelovanju v Evropi. Obračun o petletnem izvajanju te listine, ki je po splošnem mnenju in prepričanju najpomembnejši mednarodni dokument v razdobju po drugi svetovni vojni, bodo predstavniki držav podpisnic skušali narediti še to jesen v Madridu. V tej zvezi pa je treba takoj ugotoviti, da sedanje dokaj nepete mednarodne okoliščine gotovo zmanjšujejo upanje in tudi pričakovanje miroljubne javnosti, da bi zasedanje v španski prestolnici bilo uspešnejše, kot je bilo leta 1978 v Beogradu, ki prav gotovo ni bilo kdovekako spodbudno.

Ne glede na težave in vsakovrstne motnje pa je jasno, da sta črka in duh helsinške sklepne listine še vedno tisti instrument, ki nudi jamstvo, da se v Evropi prepreči najhujše in da se hkrati postopno ter z vrhano medpotrpežljivosti odpravljajo ovire na poti razumevanja, strpnosti, spoštovanja ter sodelovanja za resnični napredek tako posameznikov kot narodov in držav na stari celini.

Prav gotovo drži, da sta Italija in Jugoslavija s sklenitvijo sporazuma v Osimu dali zgled, kako je treba helsinško listino tolmačiti in jo tudi izvajati. S tem sporazumom sta dokončno uredili vprašanje državne meje in v tej zvezi uveljavili načelo, da je treba ohraniti stanje, kakršno je izšlo iz druge svetovne vojne, ter izoblikovali vrsto sredstev za globlje in trajno vsestransko medsebojno sodelovanje ne glede na razlike v političnih, družbenih in gospodarskih ureditvah obeh držav.

Ob peti obletnici podpisa helsinške listine in v pričakovanju skorajšnje enake obletnice sporazuma v Osimu slovenska narodna manjšina v Italiji upa, da bosta obe državi na začetni poti in zlasti izpolnili tudi obveznosti, ki jih tako helsinška listina kot osimski sporazum predvidevata za manjšine. Da bomo še bolj jasni, naj pribijemo, da bi na primer Italija znatno odstopila od že omenjene poti, če do skorajšnje pete obletnice Osima ne bi slovenski manjšini zagotovila pravične zakonske zaščite, kot se je bila obvezala.

Komunisti so odločeni napraviti konec COSSIGOVI VLADI

V četrtek se je začela v poslanski zbornici debata po zahtevi komunistične stranke po odstopu pravosodnega ministra Morlina, češ da je kriv, da je prišlo do krize v sodstvu, t.j. do sodnijskih stavk, ki so vnesle nered in nevarnost hudih zastojev v italijansko sodstvo. Tudi ta komunistična zahteva predstavlja hud napad na vlado, ki je komaj odbila napad v obliki parlamentarne obtožbe na račun ministrskega predsednika Cossiga v zadevi Donat Cattin. Da gre v obeh primerih za izrazit političen napad, dokazuje dejstvo, da sta diskusiji o obeh obtožbah vzbudili le malo zanimanja pri parlamentarcih. Debatni v tožbi proti Cossigi je prisostvovalo presenetljivo malo poslancev in senatorjev glede na resnost obtožbe. V nedeljo je bilo končno glasovanje o tem, ali naj se Cossiga oprosti vsakršne obtožbe, ali naj se spozna za krivega, ali pa naj se da preiskovalni komisiji še 14 dni, da dopolni preiskavo; kot znano, je bil rezultat glasovanja ta, da Cossiga ni kriv. Komunisti so doživeli razočaranje, ker so upali, da bo uspel vsaj predlog za podaljšanje preiskave, vendar komunisti niso popustili. Takoj so sprožili nov napad. Tokrat na enega izmed Cossigovih ministrov.

Če bi bil spoznan za krivega, bi se znašla tudi vlada prizadeta. Cossiga je že dal vedeti, da bo postavil v tej zadevi zahtevo po zaupnici. A komunisti pripravljajo še tretji napad: zahtevali bodo dokončen umik vlade v pogledu gospodarskih ukre-

pov, ki so bili nedavno sprejeti. Ni še znano, kako se bo zadržala vlada ob teh priložnostih. Verjetno bo tudi postavila vprašanje zaupnice. Vsekakor bo napravila vse, da odbije te napade, za katere je zdaj že čisto jasno, da niso sami sebi namen, ampak da predstavljajo politično ofenzivo komunistov, novo taktiko komunistične partije, da onemogoči Cossigovo vlado, razbije sedanjo vladno koalicijo in večino ter odpre novo krizo, ki naj bi bila odvisna od podpore in s tem od dobre volje komunistične partije.

Kakor je bil v nedeljo krepko odbit prvi napad, tako bo verjetno čez kak dan odbit drugi napad, toda ni gotovo, da bo vladi vedno šlo tako po sreči. Lahko se zgodi, da bo izšla vlada iz teh napadov močno oslABLJENA, ne toliko zaradi komunistične odločnosti in zagrizenosti v polemiki, kot pa zaradi pojava »prostih strelcev«, ki so iz vladnih pozicij glasovali proti vladi. Mogoče je bilo med njimi precej socialistov, a ni nobenega dvoma, da je glasovalo proti vladi oziroma v prid obtožb proti Cossigi tudi precej krščanskih demokratov manjšinske struje, tiste, ki se je znašla na zadnjem strankinem kongresu v manjšini in za katere voditelja velja zdaj predvsem bivši ministrski predsednik Andreotti. Ta struja se še ni odpovedala konceptu, formuli »nacionalne vzajemnosti«, ki bi obsegala tudi komuniste ali direktno v vladi ali v podpiranju vlade od

dalje na 2 strani ■

Ameriški talci v Iranu

Usoda ameriških talcev v Iranu prihaja znova v ospredje preko nekoliko neobičajne diplomatske pobude. 187 članov ameriškega kongresa se je preko švicarskega diplomatskega predstavnika, ki v Teheranu zastopa ameriške interese, obrnilo neposredno na člane novega iranskega parlamenta in jih pozvalo, naj po nujnem prednostnem postopku obravnavajo in čimprej tudi rešijo mučno in zamotano zadevo s talci. Pismo ameriških senatorjev je bilo izročeno predsedniku iranskega parlamenta in tudi prebrano v zbornici. Senatorji Združenih držav v mirnem tonu opozarjajo na zapletenost mednarodnega položaja

in ugotavljajo, da bi zavlačevanje krize okoli ameriških talcev delalo slabo uslugo prizadevanjem za dobre odnose v svetu, v katerem se razrašča agresivnost določenih velesil. Ameriški senatorji poudarjajo, da dobro razumejo iranske domače probleme in da v znamenju želje po novih odnosih med državama nujno pozivajo iranski parlament, naj čimprej reši pekočo zadevo. Predsednik iranskega parlamenta je na ta pismeni poziv iz Washingtona odgovoril, da bi morale Združene države najprej priznati napake in krivde, šele potem bi bilo možno govoriti in storiti kaj več.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 3. avgusta, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rujanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 M'adinski oder: »Blisk nad Pacifikom«; Pustolovska zgodba; 11.0 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Na počitnicah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturni dogodki in Četrtkova srečanja; 15.00 Kdo je na vrsti?; 15.30 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Rezervirano za... šport in glasbo; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 4. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih avtorjev; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Kulturni obzornik; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moč preteklosti«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Bratje, le k soncu, svobodil!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Abdus Salam: Pogovori o Fiziki; 18.20 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 5. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Skladišče vsega lepega; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Na produ Glinščice; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Besede v pesku«, radijska igra; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 6. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Coln — šport in razvedrilo; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba s koncertnega odra; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moč preteklosti«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Svoboda je terapevtična; 16.30 Čestiti in zbori; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 7. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Turistične podobe; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Koder teče, ondod moči; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtkova srečanja; 18.20 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 8. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 8.00 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba raznih narodov; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moč preteklosti«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Goriške podobe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Slovenski primki v Furlaniji in na Goriškem; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 9. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Radijski koncert; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 »Bom naredu st'zdive, čjer so včas'ble«, glasnik Kanalske doline; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Neron imperator«, radijska igra; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Komunisti so odločeni napraviti konec Cossigovi vladi

■ nadaljevanje s 1. strani

zunaj. Tej krščanskodemokratski struji ni všeč sedanja vladna koalicija DC-PSI-PRI. Hoteli bi vlado brez socialistov, a podprto od komunistov. Seveda ne iz ljubezni do komunistov, ampak iz preračunljivosti.

Prepričani so namreč — in to je bila tudi Morova ideja — da je mogoče pripraviti komuniste do tega, da bodo podpirali vlado »nacionalne vzajemnosti«, delno zaradi tega, ker jim gre zares za rešitev važnih nacionalnih problemov, ki bi koristila predvsem delavskim plastem (npr. zajezi- tev inflacije), delno pa zato, ker so se morali že prepričati o tem, da sovjetski model komunizma ne pride v poštev za Italijo in da so že, ali pa bodo v kratkem kot »evrokomunisti« pripravljene sodelovati pri demokratičnih rešitvah in se bodo tako dokončno spreobrili k demokraciji. In navsezadnje tudi zato, ker po mnenju tega sektorja KD ni več mogoče vladati v Italiji brez komunistov, to se pravi dejansko proti komunistom, kajti ti držijo za vzvode sindikalne politike in lahko izvajajo v obliki verižnih stavk neprestan pritisk na vlado in tako hromijo njeno delovanje.

Nečvomno ne gre vse tako, kot si komunisti želijo. Ravno zato pa so odločeni

ZDA in Bližnji vzhod

Prisotnost ameriških oboroženih sil na širšem območju Perzijskega zaliva ni prehodnega značaja, marveč odraz potrebe po stalni ameriški oboroženi prisotnosti na življenjsko važnem območju sveta. To mnenje je v Jeruzalemu izrekel nekdanji ameriški namestnik zunanjega ministra Josef Sisco, ki je v preteklosti že izvedel več diplomatskih misij v zvezi z reševanjem bližnjevzhodnega problema. Sisco je prepričan, da namerava Amerika stalno štiti svoje življenjske interese na omenjenem območju Srednjega vzhoda, pri čemer seveda ni izključeno, da gre tudi za opozorilno gesto Sovjetski zvezi. Sisco se je te dni že sestal z jordanskim kraljem Huseinom in s sirskim predsednikom Assadom, zdaj pa ga čakajo še razgovori z iraelskim ministrskim predsednikom Be- ginom.

popraviti napake, ki so jih storili v zadnjem času, in neuspehe, ki so jih doživeli, npr. pri zadnjih upravnih volitvah. Najboljša taktika se jim zdi odločna ofenziva in v to so se zdaj zagnali. Medtem ko valijo v parlamentu napad za napadom proti tristranski vladi, prožijo tudi s sindikalne strani dobro premišljene napade, trenutno npr. s stavkami tiskarskega delavstva in nekaterih drugih sektorjev. Če bi se posrečila ta kombinirana ofenzivna akcija, bi doživele tiste stranke, ki nočejo komunistov v vlado in v vladni tabor, hud, morda odločilen poraz in situacija v Italiji bi se bistveno izboljšala v prid komunistične partije, neglede na njene zadnje volivne neuspehe.

Komunistom pa se v tem tudi mudi. Neglede na volivne neuspehe zadnjega časa se stvari v svetu ne obračajo njim v prid. Sovjetski vpad v Afganistan je še zmanjšal v svetu simpatije za Sovjetsko zvezo. Na Zahodu so doživeli komunisti hude neuspehe v Španiji, na Portugalskem in v Franciji, kjer se je zdelo, da bodo lahko igrale komunistične partije veliko vlogo. Tudi v intelektualnih plasteh upada vpliv komunizma. Zato menijo italijanski komunisti, da je zadnji čas, da izkoristijo možnosti, ki jih še imajo, kajti lahko se zgodi, da potem dolgo več ne bodo imeli tako ugodnih priložnosti. Zato je zanje nujno, da gredo v politični napad. Ravno umik socialistične stranke, ki je dolga leta držala z njimi, in njen primik h KD pod Piccolijevim in Cossigovim vodstvom jim je nujen znak, da se mudi, če hočejo izkoristiti preostale šanse.

—o—

PRIMANJKLJAJ V PLACILNI BILANCI

V mesecu juniju je italijanska plačilna bilanca zabeležila močan primanjkljaj. Dosegel je tisoč 11 milijard lir. V prvih šestih mesecih letošnjega leta se je pasiva tako povzpela na sedem tisoč 793 milijard lir. V istem razdobju lani je znašala le tisoč 345 milijard, torej malo več kot letos samo v mesecu juniju. Letošnji primanjkljaj je treba v glavnem pripisati samo uvozu petrolejskih proizvodov in sicer kar 7 tisoč 609 milijard lir, medtem ko odpade na ostalo blago le 184 milijard lir primanjkljaja.

Predsednik Carter v škripcih

Dva tedna pred začetkom konvencije ameriške demokratske stranke skuša predsednik Carter na vse načine preprečiti, da bi se njegov položaj kakorkoli zakompliral v zvezi z afero brata Billyja, ki se je bil zamotal v nejasne zveze z Gedafijevo Libijo. Šef Bele hiše je izjavil, da želi čimprej osebno nastopiti pred senatno preiskovalno komisijo in dokumentirano dokazati, kako ni imela njegova uprava najmanjše zveze z bratovimi zasebnimi zadevami. Carter je pripravljen na razčiščevalni razgovor pred televizijskimi kamerami, to je pred očmi celotne Amerike.

Demokratska konvencija se bo začela 11. avgusta in porajajo se prvi dvomi, če bo stranka zares kandidirala Carterja za svojega kandidata na novembrskih predsedniških volitvah. Na primarnih volitvah je Carter dosegel popolno večino in kandidat s takimi kartami v rokah je doslej še vedno bil avtomatično potrjen. Zaradi škandala z bratom Billyjem pa se poraja možnost, da bi na konvenciji nastalo še eno glasovanje, ki bi ne bilo več avtomatičen povzetek primarnih volitev, marveč odraz novega razpoloženja, ki bi Carterja lahko stal politično kariero.

Izlet goriških in tržaških maturantov po Jugoslaviji

Kot vsako leto je tudi letos Zavod za šolstvo iz Slovenije organiziral izlet za najboljše tržaške in goriške maturante. Pot je tokrat vodila po Bosni in Hercegovini ter po Dalmaciji, kjer so si naši dijaki v šestih dneh lahko ogledali največje zanimivosti s posebnim poudarkom na prizorišča legendarnih bojev v NOB. Prvi dan smo že zgodaj odpotovali iz Gorice in Trsta preko Ljubljane v Zagreb, kjer je bil krajši ogled mesta, kateremu je sledil pretresljivi ogled koncentracijskega taborišča v Jasenovcu, kjer so ustaši med vojno kruto mučili in pobili več stotisoč partizanov in protifašistov. Po prenočitvi v Banja Luka smo po slikoviti dolini Plive prišli v Jajce, kjer nas je lokalna televizija posnela v muzeju II. zasedanja AVNOJ. Sledil je ogled tega lepega mesta, za bolj lačne pa je ostalo dovolj časa, da se okrepijo s tipičnimi bosanskimi jedmi v karakteristični »gostioni«. Isto noč smo prespali v Sarajevu, kjer smo se med drugim seznanili z domačo folkloro ter od blizu spoznali, kako resno jemljejo mohamedanci svoj ramadam. Pred največjo Hasan Begovo mošejo, katero krasijo predvsem prekrasne perzijske preproge, smo prisostvovali opoldanskim molitvam, ki jih je vodil mujezin z zelo močnim glasom, da se ga je lahko slišalo daleč naokrog, verniki pa so po temeljitim umivanju zbrano molili in se klanjali. Res izredno doživetje, ki nas je vsaj bežno seznanilo z vzhodnim svetom, ki je jasno videno v starem delu Sarajeva tako v bazarju kot po lokalnih in v samem oblačenju precejšnjega dela prebivalstva.

Pot nas je vodila dalje preko planote Romanije v slikovito in divjo dolino, ki se občasno spreminja v pravi kanjon reke Drine, dokler se pred nami ni pojavil znameniti most na Drini v Višegradu. Nujno je bilo, da si nekoliko osvežimo svojo literarno znanje v čast prvega jugoslovanskega nobelovca Andriča, ki je tu živel in ustvarjal. Naslednji dan je bil brez dvoma najintenzivnejši in nas je tudi najbolj pretresel. Ogledali smo si najprej Tjentište, prizorišče bitke na Sutjeski, kjer je nad šest tisoč padlih partizanov v enomesečnem neenakem boju z nemškimi dvajset-

krat večjimi silami dokončno zavrtilo lo- lo osvobodilnega boja v svojo korist. Pogled na hribe z gozdovi, ki obdajajo reko Sutjesko in na mogočni spomenik s kostnico padlih ter še pretresljive freske v muzeju bitke ter končno zaprisega mladih rekrutov pred samim spomenikom v neposredni bližini mesta, kjer je bil ranjen Tito, vse to je zlasti mladim dalo čutiti pravi pomen in velike ideale, ki so vodili protifašistične borbe.

Po slikoviti poti, ki pa je bila za šoferja izredno naporna, smo se približevali sinjem Jadranu s svojim biserom Dubrovnikom, ki smo si ga le bežno ogledali, ker smo se morali popeljati še do Mostarja, kjer so nas namestili v novem prekrasem

hotelu. Ponočnjaki so si pozno ponoči še ogledali znameniti most, spet drugi so improvizirali pevski koncert, ki je bil tudi domačinom zelo všeč, ostali pa so se skušali odpočiti, kar pa jim je v najtoplejšem mestu Jugoslavije (40° C!) nekoliko težko uspelo. Naslednji dan smo se po ogledu spomenika vsem padlim na Neretvi začeli vračati po dalmatinski obali s postankom v Splitu in Zadru, kjer smo si ogledali ti dve zanimivi mesti.

Izlet je bil izredno dobro organiziran, saj so maturanti spoznali mnogo novih krajev in predvsem so se neposredno seznanili s polpreteklo zgodovino, ob izčrpnih razlagi Kompasovega vodiča. Škoda le, da je bilo časa nekoliko premalo, da se niso mogli dijaki med seboj bolje spoznati in priti v stik tudi z domačini. Vsekakor se nam zdi nujno, da se s to prakso nadaljuje, saj smo prepričani, da se tako utrjuje prijateljski odnosi med dijaki obeh pokrajin ter med zamejstvom in matico.

Ostri notranji boji v Afganistanu

V Afganistanu imajo poleg hudih vojaških spopadov tudi ostre notranje boje v okviru komunistične stranke, ki je na oblasti ob podpori sovjetskih okupacijskih čet. Manjšinska struja, ki jo vodi državni poglavar Karmal, je namreč začela ob sovjetskem pristanku s čistkami v vrstah večinske partijske struje. Žrtev te čistke je

po vesteh iz pakistanskih krogov postal zdaj tudi guverner pokrajine Nangarhar, katere glavno mesto je Džalalabat. Guverner je bil odstavljen in menda aretiran ter prignan v Kabul. V zvezi z boji pa poročajo o nedavnih hudih spopadih med sovjetskimi in karmalovimi četami na eni strani ter protikomunističnimi uporniki na drugi. Do bojev je prišlo na območju mesta Kandahar, ki so ga potem Sovjeti obkolili ter preiskovali hiše, pri čemer je bilo na stotine mladih ljudi aretiranih in nagnanih.

Važna vest pa je vsekakor govorica o uporih kar cele divizije afganistanske režimske vojske. To se je pripetilo v mestu Gazni, zaradi česar so bili Sovjeti prisiljeni k novim in velikim premikom svojih oboroženih sil. Podrobnosti o tem pa še ni.

—o—

BOLIVIJA V KLEŠČAH VOJAŠKE JUNTE

V Boliviji se nadaljuje kruta represija vojaške junte. Iz diplomatskih virov se je izvedelo, da so vojaki doslej aretirali najmanj 1000 oseb, medtem ko se val aretacij nadaljuje. Represivne bande priprte osebe mučijo. Na stotine oseb je izginilo. Notranji minister polkovnik Gomez je izjavil, da vojaške oblasti ne nameravajo objaviti števila aretirancev ter da bodo večino političnih jetnikov odposlale na prisilno delo v vzhodno Bolivijo. Neki visoki argentinski častnik je priznal, da je Argentina moralno podprla vojaški udar v Peruju.

Voditelj vojaške junte general Meza je ostro kritiziral resolucijo Organizacije ameriških držav, ki je obsojala desničarski državni udar. Izjavil je, da gre za vmešavanje v notranje zadeve in kršitev samoodločbe. Ni razvidno, če za samo odločbo smatra nasilen nastop vojske z državnim udarom, ki je odstavil ustavno predsednico Lidio Gueiler in onemogočil imenovanje novega državnega poglavarja Suaza, ki je bil izvoljen na junijskih volitvah.

ATENTAT V MILANU

V noči med torkom in sredo je silovita eksplozija razdejala vhod občinske palače v Milanu in povzročila na poslopju in bližnjih stavbah okrog 200 milijonov lir škode. Eksploziral je avto modela Fiata 132, v katerega so nastavili veliko količino trotila. Odgovornost za atentat si je z anonimnim klicem na dnevnik »Corriere della Sera« prevzela teroristična organizacija »Revolucionarni odbor za protioblast«.

Do eksplozije je prišlo le nekaj časa po zaključku seje občinskega sveta, na kateri je bil potrjen za župana socialist Tognoli in manjšinski odbor, katerega sestavljajo socialisti in komunisti. Za izvolitev župana so glasovali tudi socialdemokrati in demoproletarci, pri glasovanju za sestavo odbora so se socialdemokrati vzdržali.

Izrael predmet nenehne pozornosti

Problem miru na Bližnjem vzhodu je predmet nenehne pozornosti diplomatov in politikov v omenjenem predelu sveta, pa tudi po drugih državah. Navajamo nekaj novih dejstev, ki se vpletajo v dogajanja na omenjenem področju.

Izraelski zunanji minister Šamir je opozoril Francijo, da lahko zelo negativno vpliva sklep Pariza glede dobave obogatene urana in jedrske centrale Iraku. Izraelci poudarjajo, da je Irak eden najbolj nepopustljivih sovražnikov Izraela in da bi vsak korak po poti jedrske oborožitve v takih pogojih predstavljal izredno nevarnost za mir. Medtem pa je v Franciji na obisku jordanski kralj Husein. Med drugim je po razgovoru s francoskim predsedni-

kom D'Estaingom izjavil, da bi ne bilo več mogoče mimo problema priznanja Izraela, če bi se vse zainteresirane strani držale znane resolucije Varnostnega sveta. Kot znano, je Jordanija ena tistih držav, glede katere nikakor ni izgubljeno upanje, da bi se kdaj vključila v mirovni proces, ki je dobil svoj pečat z dogovori v Camp Davidu in z normaliziranjem odnosov med Izraelom in Egiptom.

Izrael je v zadnjih dneh povzročil nov politični nemir s sklepom, da okliče Jeruzalem za svojo nedeljivo in trajno prestolnico. Med številnimi odmevi na to dejanje prihaja danes sklep venezuelske vlade o premestitvi veleposlaništva iz Jeruzalema v Tel Aviv.

Izpoved, ki je hkrati dokument

Za boljše razumevanje političnega dogajanja v Nabrežini v celoti objavljamo izjavo znanega političnega delavca Srečka Colje na seji občinskega sveta z dne 29. t. m. (Ured.)

»Izjavo, ki jo zdaj podajam, sem dolgo premleval in globoko premislil, vendar menim, da moram z njo na dan, če hočem ostati pošten in dosleden, kakor menim, da sem bil v več kot 50 letih svojega aktivnega političnega udejstvovanja.

Mislim, da nihče ne more zanikati mojega doslednega antifašizma in aktivne udeležbe v narodnoosvobodilnem boju proti nacifašizmu in njegovim pomagačem. Vedno sem se boril proti izkoriščanju človeka po človeku, proti nasilju in potujčevanju in še danes se borim za enakopravnost našega ljudstva in za prijateljstvo in lojalno sožitje med obema tu živečima narodnostima.

Sem internacionalist, vendar ljubim narod, kateremu pripadam, in s tem nisem zatajil marksizma (tu bi lahko navedel odstavek iz Komunističnega manifesta Marxa in Engelsa).

Starejši svetovalci dobro vedo, da sem bil pred 28 leti izvoljen v občinski svet kot zastopnik OF in naslednjo mandatno dobo kot predstavnik Neodvisne socialistične zveze. Leta 1960 sem se vključil v socialistično stranko in leta 1970 sem bil ponovno izvoljen. Pred tem sem bil skoraj 25 let v komunističnih strankah oziroma partijah in to si štejem v čast. Menim, da so večini svetovalcev znani razlogi, zaradi katerih sem se včlanil v socialistično stranko.

V času antifašističnega odpora in v NOB nisem poznal kompromisa. V današnjih političnih okoliščinah in v posebnih razmerah, ki veljajo v naši občini, pa sem mnenja, da je nujen kompromis med naprednimi političnimi silami, saj brez kompromisa ni enotnosti, v enotnosti pa je moč proti skupnemu nasprotniku.

Ne bom govoril o rezultatih, ki jih je dosegla manjšinska uprava. Gotovo ni bilo vse negativno in vsak objektivni opazovalec mora priznati, da so bili doseženi določeni rezultati, in vsi moramo priznati, da je manjšinska uprava dosegla v vsedravnem merilu rekord trajanja, saj je upravljala občino skozi vso mandatno dobo. Prav tako moramo priznati, da je Slovenska skupnost neposredno ali posredno prispevala k temu rektordu.

Ze med prejšnjim mandatom sem upal, da bo prišlo do večinske uprave, zato sem ostal izven občinskega odbora. To se pa na žalost ni zgodilo, in kot posledica so prišle do izraza vse hibe manjšinske uprave. Prav zato sta se med zadnjo volilno kampanjo tako KP kot tudi socialistična stranka izrazili za sestavo večinske demokratične, napredne uprave v koaliciji s Slovensko skupnostjo, ki bi lahko izvedla skupni program v interesu celotnega prebivalstva naše občine. Naši občani so pokazali svojo politično zrelost, ko so 9. junija nagradili omenjene stranke, kar je jasen, in lahko bi rekel matematičen dokaz, da si ljudstvo želi tako upravo naše občine.

Kot zastopnik socialistične stranke sem se osebno udeležil pogajanj za sestavo nove večine in sem skušal z različnimi predlogi na vse načine vplivati, da bi prišlo do zaželenega zaključka. Na žalost pa do takšnega rezultata ni prišlo.

Zavedam se, da se naša občina še ni nahajala v tako resnem političnem položaju, da je manjšinski upravi nemogoče vladati, ker smo zelo ogroženi. Zaradi tega se ne strinjam za sedaj z linijo socialistične stranke, da vstopi v manjšinsko upravo, dokler niso dani vsi pogoji, da

se sestavi večinska, napredna in demokratična uprava.

Poudarjam, da kot Slovenec in antifašist ne morem zatajiti svojega skromnega prispevka v času NOB, zato čutim potrebo, da se spomnim naučil, ki so nas družila v skupnem boju. Zdaj seveda ni več tistih časov, a je zdaj nujno, da pride med naprednimi strankami do enotnosti. Za doseg tega cilja pa morajo stranke nekaj popustiti.

Uvodoma sem dejal, da sem se vedno boril proti nasilju, prav tako pa moram poudariti, da odločno nasprotujem pritiskom ne glede od katere strani prihajajo. Še posebno ne sprejemam pritiska od levičarske stranke.

Čez nekaj dni bi minilo pet let, ko sem bil neposrečno in nezaželeno izvoljen za župana. Na hodniku pred sejno dvorano sem slišal vzklík: »Titovec ne sme biti župan«. Tisti »gospod tovariš« je mislil, da je izraz »Titovec« zame psotka, v resnici pa je bila zame ponos. Ob tisti priliki so bili pritiski in grožnje, a njihov namen ni uspel.

Po petih letih, ko se je 21. t.m. sestal novoizvoljeni občinski svet, smo bili ponovno priča pritiskom, ki so jih na žalost skušali izvajati tudi nekateri člani naše stranke, ki so pod vplivom KP. Uspelo jim je le 50-odstotno vplivati. Nekateri tovariši so nas smatrali za izdajalce, ker nismo hoteli glasovati za predlaganega kandidata KP, čeravno so bila še v teku tristranska pogajanja. Vprašal bi, ali smatrajo našo stranko za privesek kake druge stranke?

Sem za samostojno, enakopravno in enakovredno sodelovanje. Poudarjam, da nisem in ne morem biti antikomunist, ker bi v tem primeru zatajil svojo politično preteklost. Sem nasprotnik takega načina, ki ga nekateri lokalni člani KP izvajajo. V svoji izjavi nisem omenil Slovenske skupnosti. Prepričan sem, da bodo nekateri svetovalci mislili, da si s tem pripravljam napotnico za vstop v Slovensko skupnost. Motijo

se. Ostal bom zvest marksist in socialist, kakor sem bil leta 1932, ko sem bil sprejet v KPI, isto tako leta 1950 ob priliki 1. maja na trgu v Nabrežini, kakor tudi bi ta sejna dvorana, če bi mogla govoriti — znala kaj povedati, in če mi bo dano zdravje, bom ostal tak tudi leta 1985, in sicer iz spoštovanja in lojalnosti do svojih nekdanjih soborcev.

Pripravljen sem sprejeti v stranki vse posledice zaradi svojega stališča, moram pa biti pošten do svojih volivcev, ki bi jih razočaral, če bi se pokoril strankini liniji, to je, da pristanem in s svojim glasom podprem manjšinsko upravo. Pri glasovanju bom oddal belo glasovnico.

—o—

ETA in IRA

Madridski dnevnik »YA« objavlja članek, v katerem trdi, da bi utegnili teroristi baskovske organizacije ETA izročiti večji del razstreliva, ki so ga ukradli iz neke smodišnice pri Santanderju teroristom irske teroristične organizacije IRA. Irski teroristi pa naj bi baje izročili v zameno baskovskim večjo količino orožja. Baskovski separatisti so ukradli sedem ton razstreliva. Varnostni organi so uvedli tako na španski obali kot tudi na britanski in irski obali izredno nadzorstvo, da bi onemogočili tajno izkrcanje razstreliva.

NOVA DRŽAVA

Od sinoči je na svetu nova država, namreč otočje Novi Hebridi, ki se zdaj imenujejo v domačem jeziku Vanuatu. Prve tri države, ki so uradno priznale pravkar rojeno neodvisno državno skupnost, so Švica, Švedska in Sovjetska zveza. Sovjetski predsednik Brežnjev je v pozdravni brzojavki izrekel željo po normalnih in dobrih odnosih z novo državo.

Otočje Novi Hebridi, ki leži približno dva tisoč kilometrov vzhodno od Avstralije, je bilo doslej anglo-francoski kondominij v Oceaniji. Najmlajša država sveta šteje manj kot sto tisoč prebivalcev. Ti živijo na približno 40 otokih.

Albin Škerk ponovno župan v Nabrežini

Na drugi seji novoizvoljenega občinskega sveta in pri tretjem glasovanju je bil v torek, 29. t.m., ponovno izvoljen za devinsko-nabrežinskega župana komunist Albin Škerk. Prejel je osem glasov, in sicer sedem od svetovalcev KPI ter enega od svetovalca PSI Caldija, ki je bil v prejšnji mandatni dobi podžupan. Prav enako število glasov, se pravi osem, je pri istem glasovanju prejel demokristjan, poslanec Tombesi, ki pa ni bil izvoljen za župana, ker je po letih mlajši od Albina Škerka. Za Tombesija so poleg demokristjanov (5 glasov) glasovali še svetovalca Liste za Devin-Nabrežino ter misovec. Svetovalci Slovenske skupnosti se volitev niso udeležili, socialist Colja pa je oddal belo glasovnico. Svetovalac Colja je svoje ravnanje utemeljil z daljšo izjavo, ki jo objavljamo na drugem mestu.

Potrebna so bila prav tako tri glasovanja za izvolitev 4 odbornikov in dveh njihovih namestnikov. V občinski odbor so bili izvoljeni trije komunisti in socialist Caldi, dva komunisti pa sta namestnika.

Tako se je torej zaključila druga seja

novoizvoljenega devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, za izid katere je iz razumljivih razlogov vladalo veliko zanimanje ne samo v prizadeti občini, temveč tudi v celotni slovenski zamejski javnosti. Ta občina bo torej, vsaj za nekaj mesecev, ponovno imela manjšinsko upravo, ki je tokrat zaradi očitnega nesoglasja v socialistični stranki še šibkejša od prejšnje. To je posredno priznal tudi sam župan Škerk, ki je po izvolitvi dejal, kako »se zaveda šibkosti« nove uprave, zaradi česar si bo prizadeval za sodelovanje »z vsemi demokratičnimi strankami in še posebej s Slovensko skupnostjo, s katero imamo — je pristavil — mnogo stičnih programskih točk.« Izrazil je tudi željo, da bi sedanja uprava postala večinska v bližnji bodočnosti.

Naj za kroniko še omenimo, da je novi občinski odbor takole sestavljen: poleg župana Škerka so v odboru Caldi (PSI), Depangher, Majda Terčon in Veggian (vsi iz vrst KPI), namestnika pa sta Fonda in Vocci (oba KPI). Po narodnosti so torej v odboru štirje Italijani in trije Slovenci.

Jubilej mons. Antona Rutarja

Starosta slovenskih duhovnikov mons. Anton Rutar obhaja letos svojo 70-letnico mašništva; visoki jubilej je proslavil preteklo nedeljo v Pevmi, župniji, ki jo je vodil celih trideset let, do leta 1971, ko je stopil v zaslužni pokoj. Slovesnost je bila v pevski cerkvi ob 11. uri, kjer je bila prisotna takorekoč vsa slovenska Cerkev. Okrog jubilarja se je zbrala celotna župnijska skupnost, prisotni so bili župniki iz vse Goriške, videli smo duhovnike iz sosedne države, s Tržaškega, iz Be-

Andrej Simčič orisal jubilarntovo življenjsko pot in podal nekaj osebnih spominov na srečanja s slavljenecem. Govoril je o zaslugah mons. Rutarja za slovensko Cerkev na Goriškem in o njegovih prizadevanjih za ohranitev slovenske kulture v težkih časih naše preteklosti, o njegovi pomembni vlogi v goriškem semenišču in med slovenskim ljudstvom med obema vojnoma in tudi kasneje, in še o njegovi značajnosti, pogumu in vztrajnosti. Kdor pozna jubilarja, mora priznati, da je to človek odprtega srca, prijazne besede, dosledne osebnosti in preprostega značaja. Prav tako preprosta in domača je bila tudi nedeljska slavnost; po končani daritvi se je mons. Rutar zadržal v daljšem pogovoru z domačini, znaci in prijatelji, ki so mu čestitali in želeli vse najboljše; tem čestikam se pridružuje tudi naš list.

MALIZIA OPROŠČEN

Porotno sodišče v Potenzi je oprostilo generala Saveria Malizio, ki je bil med procesom v Catanzaru obtožen krivega pričevanja v Gianettinijevi aferi. Sodišče je bilo mnenja, da general ni zagrešil dejanj, zaradi katerih se je moral zagovarjati.

ODPRTO POGOJNO VPISOVANJE ZA TEČAJ »150 UR« V SLOVENŠČINI

Tečaji »150 ur« za delavce in odrasle so pomembna pridobitev, ki so jo delavci dosegli v obnovljeni delovni pogodbi leta 1973. S tem se je za vse tiste, ki niso dokončali nižje srednje šole, odprla možnost, da izpopolnijo svoje znanje in dosežejo diplomu, ki jim lahko pripomore, da se bolje uveljavijo na svojem delovnem mestu.

V zadnjem šolskem letu so bili na Tržaškem prvič tudi štirje tečaji v slovenskem jeziku. Goriško tajništvo Sindikata slovenske šole si letos prizadeva, da bi do podobnih tečajev prišlo tudi na Goriškem in zato vabi vse delavce, gospodinje, nezaposlene, upokojenca, ki bi želeli tečaje obiskovati, da se **do 15. avgusta vanje pogojno vpišejo.**

Vpisovanja sprejemajo: učitelj Sergij Korošec za Gorico, prof. Helena Knez za Števerjan, prof. Silvan Kerševan za Sovodnje in prof. Karlo Černic za Doberdob.

Na podlagi števila vpisanih bo Sindikat slovenske šole poiskal najprimernejšo rešitev glede poteka in sedeža tečaja oz. tečajev.

Točnejše informacije bomo posredovali tisku v drugi polovici avgusta.

9. KULTURNO SREČANJE NA KAMENICI

Sobota, 2. avgusta

ob 18. uri: Otvoritev kioskov
Razstava domačega obrtništva

ob 21. uri: Ples z »NARODNO KLAPO«

ob 24. uri: Prižiganje kresov

Nedelja, 3. avgusta

ob 10. uri: Otvoritev kioskov
Razstava domačega obrtništva

ob 15. uri: Sveta maša

ob 16. uri: Pozdrav

Brune Dorbolo - Strazzolini
Slovensko-furlanska folklorna skupina »Raibl«

Tamburaška skupina iz Slovenjega Pliberka

Beneški pevski zbori

Ansambel »Beneški fantje«

Furlanska skupina iz Pasian di Prato

Ples z »BENEŠKIMI FANTI«

A. Birtiča - Mečana

Brezplačni ples - Veliko parkirišče

Kioski s pijačo in jedačo

Seja števerjanskega občinskega sveta

V petek, 25. t.m., se je sestal novoizvoljeni števerjanski občinski svet, da bi potrdil nekatere sklepe ožjega odbora, in sicer: načrt za gradnjo malih petih stanovanj v stari občinski šoli, ki bodo služili ostarelim števerjancem, ki predvsem nimajo lastnega stanovanja, ter sorodnikom, ki bi zanje skrbeli. Nato sklep za sanacijo starih stanovanj, po načrtu arh. Codelje iz Gorice, po katerem imajo vaščani pravico do posojil po znižani obrestni meri. Rok za polaganje tozadevnih prošenj poteče konec tega meseca. Nato je svet potrdil imena štirih tehnikov, ki jih je imenovala Dežela za ohranjanje zgodovinskih stavb v občini, ter spremenitev občinskega organika za dve enoti in sicer enega geometra in eno tipkarijo. V tem smislu je bila napravljena prošnja v Rim, da bi tako povečali število uslužbencev v občini. Kot zadnjo točko je svet potrdil sklep, ki se nanaša na deželni pravilnik za delovanje občinskih knjižnic.

Kar se tiče poročila župana, je razveseljivo, da sta župan Klanjšček in podžupan Terpin dobila zagotovilo predsednika trgovinske zbornice v Gorici, da bo tale dodelila naši občini podporo, potrebno za dograditev nove dovodne postaje ter napeljave do števerjana vodovodnih cevi, in sicer v kmetijske namene. To zagotovilo nam daje veliko upanje, da se bo problem vode v naši občini definitivno rešil, saj naše upravitelje tare že dobrih deset let. Svet je nato prešel k imenovanjem občinskih komisij, in sicer iz tega razloga, da začne uprava takoj polno delovati.

1. Komisija za občinsko knjižnico: Pittoli Silvan, Komjanc Simon, Černic Anka, Terpin Ciril, Mikluš Ivan, Klanjšček Ivanka in Srebrnič Herman.

2. Volilna komisija: Prinčič Jože, Hladnik Boris, Simsič Jožef, Mikluš Ivan, Terpin Emil, Vogric Jožef, Pintar Aleš, Planišček Florijan.

3. Komisija za sestavo seznama ljudskih porotnikov: Klanjšček Slavko, Corsi Hadrijan, Vogrič Jožef.

4. Komisija za obnovo po potresu (deželni zakon št. 30, člen 17 z dne 20.6.1977): Prinčič Jožef, Simčič Jožef, Muzič Alojz, Vogrič Jožef, Planišček Florijan.

5. Posvetovalni odbor za šolo s celodnevni poukom: Klanjšček Slavko, Belli dr. Giovanni, Prinčič Anton, Černic Anka, Černic Ada, Hlede Alojz, Mikluš Ivan, Ciglič Remigij, Maraž Alojz.

(Dalje na 7. strani)

Občni zbor športnega društva Sovodnje

Sredi julija so se člani športnega društva »Sovodnje« zbrali na svojem rednem občnem zboru, na katerem so izvolili nov društveni odbor, člane nadzornega odbora in razpravljali o opravljenem delu ter o perspektivah za bodočnost. Nekaj dni zatem so se novoizvoljeni odborniki sestali ter si porazdelili funkcije. Za predsednika je bil izvoljen Davorin Pelicon, ki je to mesto imel že v letih 1966-1972, nekaj let je bil tudi tajnik, že dolgo ča-

sa pa deluje v okviru tega društva. Podpredsednik je Marjan Tomsič, tajniške posle bo opravljal Marjan Mavrič, za blagajno bo skrbel Sergij Ferfolja, za društveno premoženje pa Joško Pahor. Novi odbor športnega društva sestavlja dvaintrideset članov, ki zastopajo vse vasi v občini Sovodnje. Pomlajeni in okrepljeni odbor se tako pripravlja na novo športno sezono v upanju, da se bo društvena dejavnost še bolj kot do sedaj razvijala

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Polemika o novi reviji

Zadnja številka Nedeljskega dnevnika je prinesla daljši članek Jožeta Javorška pod naslovom »Strašljiv dokument zmede in revščine«, v katerem hudo udarja po skupinici pisateljev, ki so pred tedni najavili svoj namen, da bi začeli izdajati novo slovensko revijo. Dokument o tem so predložili predsedniku Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Mitji Ribičiču, očitno z namenom, da bi jim Socialistična zveza financirala revijo. Ta je v bistvu izjavil, da bodo zadevo pretresli.

Slovenska javnost, ki se zanima za dogajanje na kulturnem območju, se sprašuje, kaj je zdaj pripravilo Javorška do tako ostrega odziva na pobudo tistih pisateljev — gre za Nika Grafenauerja, Tineta Hribarja, Andreja Inkreta, Svetlano Makarovič, Borisa Novaka in Dimitrija Rupla, ki so baje podpisali vlogo še v imenu nekaterih drugih. Ali gre za osebno odklonilno vne- mo, ali pa — in to se zdi bolj verjetno — za domenjen skupinski odgovor, s katerim se je morda solidariziral tudi Josip Vidmar? Znano je namreč, da je skupina, ki bi rada izdajala novo revijo, že dalje časa v polemiki z mnogimi in to iz vzrokov, ki so morda jasni samo ožjim pisateljskim krogom. Veliko se je govorilo v tej polemiki o avantgardizmu, to pa je pojem, ki je zelo slabo definiran in se nanaša vsaj v Sloveniji, kot se zdi, predvsem na literarno formo. Ne kaže, da bi bili imeli tisti, ki se prištevajo k avantgardi, kaj novega povedati v slovenski kulturi, pač pa so se trudili, da bi povedali že znane in premlete stvari v novem slogu, ki so se ga učili oziroma posnemali pri nekaterih tujih pisateljih, ki veljajo za začetnike ali idole literarnih avantgardistov. Druge je ostalo vse skupaj bolj literarno igrakanje s slogom in jezikom, v Sloveniji pa je zadobilo to dogajanje že pred leti nekam hudo resen, kar preresen značaj, kakor da bi šlo za kak idejni spopad. To je prišlo do izraza tudi zdaj, kajti v skupini, ki bi rada izda-

la novo revijo, so skoro sami znani pobudniki takega »avantgardizma«. Nasprotniki so jim že vedno očitali brezbržnost za prave literarne oziroma kulturne vrednote, neresnost, mrcvarjenje jezika, neizvirnost, zaslužkarstvo in tako dalje. Znano je, da je hud nasprotnik takega avantgardizma zlasti Josip Vidmar, ki je literaturo vedno jemal resno in je visoko cenil vsebinsko jasnost in estetski kriterij v njej. Znano pa je tudi bilo, da je bil Jože Javoršek vedno zelo blizu Vidmarjevemu kriterijem. Zato mnogi sklepajo, da se s sedanjim Javorškovim udarcem po skupini pobudnikov za novo revijo strinja tudi Josip Vidmar kot »stari veliki mož« slovenske kritike in esejistike, če ni celo sam dal znamenja za napad. Seveda pa je slišati še druge razlage.

Vsekakor se ljudje čudijo ostrini Javorškovega pisanja, na katero bodo napadeni, že znani po svojem veselju do polemike, nedvomno odgovorili. Javoršek uporablja izraze, ki bi bili v drugih kulturah nenavadni celo najhujšimi idejnimi nasprotniki, kaj šele v okviru istega nazora in političnega sistema, ki mu pripadajo tako pobudniki nove revije kot Javoršek. Tako npr. piše: »Kolikor bolj človek razmišlja o predlogu za novo slovensko revijo..., tolikor bolj strmi nad tem nenavadnim besedilom. In s toliko večjo obtožnostjo se sprašuje, kako so se mogli pod tako strahotno besedilo podpisati ljudje, ki znajo sukati vsaj pero, če že ne uma svitlih mečev. Kolikor bolj je samo po sebi umevno, da bi bilo treba z vsem žarom pozdraviti prikazen sleherne nove kulturne sile na Slovenskem, najsi prihaja v obliki revije ali v kakršnikoli drugi podobi že, toliko bolj nas odbija mizerija tistih, ki predlagajo takoimenovano »revijo novih kriterijev.«

Končuje pa Javoršek svoj napad z naslednjimi resnično začudenje vzbujajočimi besedami, ki pa povrh niso bogvekakoj jasne: »Večina podpisnikov vedri in oblači pri naših založbah, kulturnih rubrikah časopisov, pri televiziji, radiu,

gledališču, filmu, na visokih šolah... ali pa so svobodni umetniki razglašene slave. Človek se sprašuje, kaj neki na teh mestih počno, da je naša kultura zašla v tako mizerno stanje, v kakršno je po njihovem mnenju zašla in v kakršnem najbrž zares tiči. Zakaj ne prevzamejo nase vsaj dela krivde, če že ne kar vse? Bolje povedano: Zakaj vsi slovenski kulturni delavci ne prevzamemo nase krivde, ampak naj jo prevzame samo določena skupina? Samo posebno razsvetljeni in posebno posvečeni ljudje? Vse skupaj je dokaj čudno...«

In potem še ugotovi: »Če res kdo misli, da je mogoče z revijami reševati slovensko kulturo v današnjem težkem položaju, ko je nerazsodno obtičala v jarku med dvema oblikama civilizacije, se bo moral tega početja lotiti pač s svetlejšim umom in jasnejšo vizijo prihodnosti. Po vsem tem se ponuja — brez sence ironije — vprašanje: Zakaj tega ne stori Jože Javoršek s svojimi prijatelji, če drugim odreka upravičenost do tega ali pa sposobnost? Nekdo bi to vendarle moral storiti. Naj torej začne on...«

—o—

6. in 7. številka »Sodobnosti«

Dvojna, 6. in 7. številka *Sodobnosti* prinaša na uvodnem mestu kratko novelo Bena Zupančiča »Luskine s stare podobe«. Bravcu je težko razumeti, zakaj jo je urednik Ciril Zlobec uvrstil na tako častno mesto. Napisana je nekam medlo, vsebinsko pa je prav tako nedoločna — ni nam jasno, kaj je hotel avtor z njo povedati. Spomin na neko žensko, ki mu je nudila mimo-bežno ljubezensko doživetje? Toda o ljubezni je bilo komaj govora. Spomin na nekoliko nenavadno dogodivščino? A tudi nenavadna ni bila bogvekakoj, prej banalna.

Zanimiv je odlomek iz romana Andreja Hienega »Obnebeje metulje«, a izumetničen kakor naslov. Vsebina je zajeta iz Mehike nekdanjih ča-

(Dalje na 7. strani)

Slovinci in Hrvati

Dresura slovenskega mišljenja

(Nadaljevanje in konec)

Torej nekaj podobnega kot poprej v Karantaniji, kamor so se naseljevali »nemški« (bavarski) naseljenci. Toda tu znova dvojno merilo: v primeru Karantanije se pisci med sabo kar kosajo, kdo bo prikazal bolj porazno sliko »izgube« slovenske državnosti, »svobode« ipd. In celo očitno zamolčijo karantansko politično nasledstvo Notranje Avstrije, kar je pomenilo samo drugo ime za isto državo oziroma državno skupnost dežel. V hrvaškem primeru pa niti besede o »kaki« »izgubi« in kljub zlitju hrvaškega in ogrskega plemstva v enotno t.j. ogrsko plemstvo, s čimer postane Hrvaška dejansko dežela ogrskega kraljestva.

Če pa že Hrvaška kljub vsemu traja dalje, traja toliko bolj tudi Karantanija po svoji naslednici Notranji Avstriji, dasi tej slednji zgodovinpisci sušajo predrugačiti njeno karantanskoslovensko politično bistvo z vztrajnim prikazovanjem, kako je jezikovna

nemško-slovenska meja v 10. stoletju že segla nekako do današnje, zaradi germanizacije in pritoka nemških naseljencev.

To, da je bila posledica »podložnosti« Nemcem, ker Slovenec (Karantanec) ni bil več gospodar na svoji zemlji itd. Omenili smo že, da je takšno gledanje za fevdalni čas popoln nesmisel. Germanizacije v smislu prisiljenega ponemčevanja tedaj sploh še ni bilo. Tok bavorskih priseljencev pa je bil usmerjen na slabo ali pa povsem neposeljene predele, kjer je potem prevladal nemški jezik. Vendar brez kakega načrtnega ponemčenja! Nemško govoreče dežele so se nahajale tudi pod češko krono, pa pod ogrsko in drugimi, ne da bi to pomenilo izgubo njih lastnih državnosti.

Za Karantanijo in Notranjo Avstrijo je nadalje znano, da so se novi vladarji hodili posebej ustoličevati na Knežji kamen na Gosposvetsko polje na Koroškem, ki je bila osrednja karantanska dežela;

I. S.

po drugih deželah Notranje Avstrije pa so se vršile navadne prisege in zaobljube vladarja in deželnih stanov. In to vse do Karla VI., očeta Marije Terezije, dasi v spremenjeni obliki. Da pa se je ogrski kralj hodil vsaj ustoličevati tudi na Hrvaško, se doslej nikjer ni omenjalo. In vendar bi se po ustavnopravnih obvezah, za dejansko priznanje hrvaške državnosti, moral dati kronati ali ustoličiti tudi na Hrvaškem. Ker tega ni storil, je jasno, da je bila omenjena personalna unija bolj formalne narave, čeprav s stališča političnega prava drži. Toda ob tem je toliko bolj neumestno tajiti pravo vsebino karantanskega oziroma notranje-avstrijskega ustoličevanja in zapriseganja, ki ga hočejo napraviti za falkloro, zatajijo njegovo obvezujočo vsebino (vladar ni imel izvršne oblasti nad deželo brez zapriseganja oz. ustoličenja) in zamolčijo celo, da se je nadaljevalo tudi po letu 1414, po Ernestu Železnem. četudi ne več v kmečki preobleki.

Notranja Avstrija je imela nadalje za vladarja nadvojvoda Karla (1564) za tiste čase že sodobno državno upravo z vlado v Gradcu, kjer je bil tudi papeški nuncij, kar potrjuje tudi njen mednarodni značaj. Tudi ta okoliščina je zamolčana.

Leta 1527 so hrvaški plemiči izvolili v Cetinju za kralja Hrvaške Ferdinanda Habsburškega. S tem se je končalo zavezništvo, ki je nastalo leta 1102...

Zadnja številka »Jezika in slovstva«

6. IN 7. ŠTEVILKA »SODOBNOSTI«

(nadaljevanje s 1. strani)

S številko 7.-8. je zaključen 25. letnik mesečnika »Jezik in slovstvo«, ki ga izdaja Slavistično društvo Slovenije v Ljubljani. V našem mestu je dobiti ta mesečnik v Tržaški knjigarni.

V tej zadnji letošnji številki objavlja Jože Koruza razpravo »Pomen Franceta Kidriča v slovenski literarni vedi.« Koruza, znan po svoji izzivnosti in bistrosti v presoji dosežanj doživetkov literarne zgodovine, piše med drugim: »Francet Kidrič je... v slovensko literarno zgodovino uvedel brezkompromisno kritičnost in objektivnost presojanja, zahtevo po strogi znanstvenosti metodologije ter mnogostransko razčlenjeno in marsikatero drugačno pobudo odprto pozitivistično doktrino. Z načrtno zasnovanim in dosledno izvajanim delom na zamejenem, a kljub temu zelo širokem znanstvenem področju je dal vrsto razprav temeljnega pomena. Večina teh razprav, doslej raztresenih po strokovnem časopisu, je zdaj zbrana v treh zvezkih Izbranih spisov, ki jih je uredil in s komentarjem opremil Darko Dolinar (Lj. 1973). Najvišji rezultat njegovega znanstvenega dela predstavlja Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do Zoisove smrti in prvi del monografije o Prešernu... V

Kidričevem delu pa so tudi premnogi nastavki in zasnove, ki jih sam ni izkoristil ali pa se jim je iz načelnih razlogov svojega znanstvenega prepričanja celo izognil. Najbolj viden fenomen, ki se zdi, da ga je Kidrič črtal iz evidence ali vsaj domene literarnega zgodovinarja, a je vendar literarni fenomen, je ustno slovstvo oziroma njegova folklorizirana ostalina. Vendar Kidrič pritegnitvi tega fenomena v literarno zgodovino ni bil tako nasproten, kakor bi se na prvi pogled dozdevalo. Na opozorilo kritike je v drugo izdajo prvega snopiča svoje literarne zgodovine vnesel odstavek o obstoju ustnega slovstva v srednjem veku. V intervjuju z Ocvirkom pa je odkrito pozdravil »študij zgodovine narodne pesmi, ki ga v zadnjem času tako uspešno goji prof. Grafenauer«, in si želel njegovega nadaljevanja.

France Bernik pa objavlja odlomek iz še neobjavljene knjige. Odlomek ima naslov »Cankarjev roman in njegova struktura«. Tudi v tej razpravi najdemo marsikaj zanimivega, dasi težko soglašamo s trditvijo, da je Cankar pisal »romane«. Prej bi lahko govorili o povestih ali večjih novelah.

Manj pomembne razprave, ki se nanašajo predvsem na slovnična vprašanja, objavljajo še Jože Toporišič, Olga Gnamuš in Albinca Lipovec. Štefan Barbarič pa je prispeval članek v spomin na ravnatelja Franca Sušnika. Janko Messner se je z vso upravičenostjo zaletel v »zajedavca naj«, ki se je zadnja leta vgnezdil v slovenskem časninarskem jeziku po krivdi časnika, ki ne obvladajo govornje in knjižne slovenščine. Joža Mahnič pa je prispeval krajšo opombo. »Se nekaj pojasnil k članku Pričevanja iz preteklosti«, ki se nanaša na ustanovitev prvega Društva slovenskih pisateljev v sedemdesetih in osemdesetih letih preteklega stoletja. Čudimo pa se, da tudi Joža Mahnič uporablja besedo »novinarji« v pomenu časnika. Če že taki uporabljajo rajši srbohrvaške kot slovenske besede...

Poleg tega najdemo v zadnji letošnji številki »Jezika in slovstva« še več drugih, a manj zanimivih člankov in poročil. Imamo vtis, da se mesečnik kljub vsej svoji aktualnosti vendarle nekam izogiblje prav žgočih tem.

sov, ko so tam gospodovali še Španci. Kaže, da je Hieng sam spoznal tiste kraje in je verjetno prišel na idejo, da bi napisal ta roman, med kakšnim potovanjem po Mehiki. Pri branju pa se nam vendar zazdi čudno, kako da si je iskal snov za roman v zemljepisno in časovno tako oddaljenem okolju. In zasumimo, da je morda hotel v tem besedilu skriti neko sporočilo za naš čas — da se morda skrivajo v osebah iz romana ljudje z njemu znanimi potezami. Če pa ga je zamikala samo eksotičnost snovi, je to res zanimivost v slovenski literaturi. Odlomek spremlja esej Tarasa Kermaunerja, v katerem je podana razlaga romana. Po njegovem je »Obnebe metuljev« roman zrele lepote in tenke vesti, ki se nenasilno, a čvrsto brani pred svetovno zgodovinsko povodnijo zla.

Kermauner tudi pravi, da je Hieng etični pisatelj, a obenem Pisatelj z veliko začetnico — kot malokdo na Slovenskem. Kosmačev dedič, ki je daleč presegel učitelja. Ni nemarno napisane stavka. Kermauner zelo hvali njegov slog, ki da se zravna s socialnim okoljem.

Izmed ostale vsebine naj omenimo predvsem študijo Zdenka Roterja »Vernost in nevernost v Sloveniji 1968-1978«. To je dolga razprava, polna statistik, ki hoče dokazati, kako močno je padla vernost v Sloveniji v omenjenem desetletju oziroma v novejšem razdobju, bi lahko rekli, namreč celo pod petdeset odstotkov. Roter uporablja dozdevno nevtrajno znanstveno izrazoslovje, vendar pa čutimo v vsej razpravi tedenčnost, predvsem že v tem, da ne upošteva, da zbrani podatki ne odgovarjajo znanstveni objektivnosti, ki je na tem področju nemogoče doseči. Zato je vprašanje, koliko so Roterjevi podatki vredni, gotovo pa je, da jih uporablja zelo samosvoje in jih tolmači tako, kakor njemu prija. Sploh pa je čudna, če hoče kdo izmeriti vernost ljudi s statistikami, kar je svoj čas počenjala tudi »Cerkev v sedanjem svetu. Že v tem je nepravilen odnos do najbolj skrite sfere v človeku. Kdo ve, koliko je kak človek veren in kdaj se razodene v njem vera ali nevera. Morda samo v hipu stiske ali v hipu smrti, a takrat mogoče močneje, kot si lahko predstavljamo. Precej je v tej številki poezije.

SEJA ŠTEVERJANSKEGA OBCINSKEGA SVETA

(Nadaljevanje s 6. strani)

5. Konzorcij za IV. deželno prometno cono. Imenovan je bil Terpin Ciril.

7. Zastopniki občine pri pokrajinskem konzorciju za gradnjo ljudskih hiš: Klanjšček Slavko, Prinčič Jožef, Vogrič Jožef.

8. Komisija za izobraževanje (dež. zakon št. 65 z dne 27.8.1975): Černic Anka, Terpin Ciril, Corsi Hadrijan, Vogrič Florijan.

Na dnevnem redu je bilo še imenovanje gradbene komisije, a je bilo prenešeno na drugo sejo.

Ta trditev je v nasprotju s prejšnjo — da so se hrvaški in ogrski fevdalci vedno bolj zblíževali (in zili (v prejšnjih stoletjih) v enotno plast fevdalcev. Če je bila »enotna« plast, odkod potem sedaj nadomada znova hrvaški plemiči? Očitno je torej, da je obstajal kljub »poenotenju« še zmeraj zbor hrvaškega plemstva, kar pa ne pomeni, da je to plemstvo tudi čutilo in govorilo dosledno hrvaško.

Toda, če ga kljub temu lahko označujemo za hrvaško plemstvo, zakaj se potem v primeru plemstva v slovenskih deželah sistematično poudarja njegovo tuilstvo? Češ da je bilo plemstvo v slovenskih deželah »nemško«! — Ob isti navedbi, o izvolitvi Ferdinanda Habsburškega za hrvaškega kralja, tudi ni nikjer omenjeno, da bi se ta potem prihajal kronat na Hrvaško. Torej je bila Hrvaška še vedno pod ogrsko krono. Ob tem primeru je seveda zamolčavanje ustoličevanja in zapriseganja v slovenskih deželah naravnost groteskno.

— Za obrambno Hrvaške pred turškimi vpadi so srednjega 16. stoletja ustanovili med morjem in Savo hrvaško Vojno krajino, med Savo in Dravo pa slavonsko. Vojna krajina ni spadala pod oblast bana in sabora (konec 16. stol.), temveč je bila docela podrejena generalom...

Najprej ni šlo samo za obrambo Hrvaške, ampak tudi slovenskih in avstrijskih dežel. Nadalje, ni šlo

ne za »hrvaško« ne za »slavonsko« krajino, saj je omenjeno da nista bili podrejeni hrvaškemu saboru in banu. Hrvaška je bila namreč zaradi turških napadov popolnoma zlomljena. Zato je prvi del Vojne krajine (med morjem in Savo) vzdrževala Kranjska, drugega, med Savo in Dravo, pa Štajerska. Kar pa je seveda znova zamolčano.

— Leta 1592 so (Turki) zavzeli Bihač in oblegali Sisak, vendar so jih leta 1593 porazili...

Tako omalovaževalno je odpravljena torej najpomembnejša od bitk s Turki, v kateri so Kranjci (in ne Hrvati) prepričljivo zmagali pod vodstvom Andreja Turjaškega.

— Jožef II. (1780 - 1790) je še bolj (kot njegova mati Marija Terezija) uvajal centralizacijo in germanizacijo in v upravo uvedel kot uradni jezik nemščino (l. 1784) in razdelil Ogrsko in Hrvaško na 10 okrožij (l. 1785). Hrvaški ban je izgubil sleherni resnično oblast, cesarski komisar je vladal na Hrvaškem po svoji volji in brez sabora...

Torej tudi na Hrvaškem nemščina kot upravni jezik in vendarle pisci ne iz tega ne iz popolne podrejenosti Hrvaške Dunaju ne delajo takšne komedije kot v primeru Slovencev. Ne pišejo o hrvaški podložnosti nemštvu oz. madžarstvu. Narobe, v tistih nekaj okoliščinah kot podreditev Ogrski leta 1102, obstoj hrvaškega plemiškega zbora in še čem

skušajo najti podlago za hrvaški zgodovinski politični obstoj. Ob primerjavi s slovensko narodno politično zgodovino vidimo, da ta hrvaška samobitnost ni nič večja od slovenske, prej manjša. In vendarle se Hrvatom priznava zgodovinska državnost, Slovincem pa ne! Zakaj torej dvojna merila?

Ob pretresu okoliščin v prejšnjem stoletju, v katerih se je porajalo tudi naše zgodovinske prideleke znova do sklepa, da je tako negativen prikaz slovenske preteklosti plod nemškonačionalnega zgodovinskega, ki je hotelo slovenskim ljudem s takimi suženjskimi razlagami vcepiti občutke manjvrednosti. Slovenec naj bi se sramoval pripadnosti tako suženjskemu, majhnemu in ponižanemu narodu in se zato hitreje ponemčil. S tem pa bi nemštvo dokončno seglo od Severnega morja do Jadrana.

Že sto let je minilo od tistih časov, v slovenskem zgodovinskega pa so še vedno omenjene ideološke vsedline. Še zmeraj se vleče skozi javno obveščanje in šolsko izobraževanje skrajno negativno prikazovanje preteklosti slovenskega naroda, medtem ko vidimo pri Hrvatih nekaj čisto nasprotnega.

Kdaj se bo to vprašanje razčistilo?

I.S.
Konec

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 105 OOOO

Če bi ga hotel pozneje prodati, in bi bil Romeo kupec, bi se dalo o tem govoriti, da bi postavili tam mlin, in v tem primeru bi bil Romeo z veseljem pripravljen, postaviti Edevarta za vodjo obratu, kakor je to omenil njegov tovariš Avgust —.

Lepo in dolgo pismo, ki se je končalo s prijaznimi pozdravi od očeta in Romea samega. Zagonetno, tako brez korenin je bil Edevart, da ga je prijelo to pismo od tujega moža iz tujega kraja kot nekaj domačega, pozabil je leta in dni, ki jih je tam izgubil, in za trenutek si je zaželel tja nazaj. Daj je po Joakimu odgovoriti, da nič ne ugovarja proti prodaji Doppena in se Romeo zahvaljuje za izkazano dobrohotnost.

Tako je bil zdaj brez posestva na jugu, tako je imel tukaj štacuno, ki je ni hotel imeti, tako je bil povsod enako brez doma! Stvar je razodel Avgustu, ta je pokimal in rekel: »Pojdi z menoj, Edevart, oba morava stran!«

In dnevi so minevali, prizidek k hlevu je bil pod streho, in v njem je bilo treba napraviti staje. Nekoč, ko je bil lep večer, je izvabila Pavlina Joakima na morje, da bi ji ujel nekaj vahenj, češ da jih je treba, ker brez rib nima kaj postaviti vsem svojim moškim na mizo. To je bilo nedolžno slišati, a je bilo gotovo dogovorjeno, kajti Avgust in Edevart sta delala vso noč, da jima je currel znoj, in uredila sta hlev na svojo roko. Pavlina je prišla k njima, sedla in ju gledala. Ko pa se je bližal čas, ko je bilo pričakovati, da se Joakim vrne, je vstala in rekla, da gre, ker jima noče biti na poti. Ko se je Joakim proti jutru vrnil, sta tovariša končala veliko stajo za teleta, oddelila primeren prostor za dvoje telet, iz ostalega pa sta naredila — stajo za konja! Pa ne samo to, konj je moral imeti poseben vhod, prebila sta nova vrata!

Joakim je obstal z odprtimi usti. O, toda Bog ve, ali ni vendarle malo slutil, kaj bo? Delal se je, kakor da se komaj drži na nogah, vendar je še izustil: »Kaj sta čisto znorela!«

Grešnika sta molčala.

»Vprašam vaju, kaj si prav za prav mislita?«

»Misliva?« je ponovil Avgust plaho.

Edevart je vprašal: »Ali kaj ni prav?« In opravičeval se je, da ni vedel, kako in kaj, da je naredil samo, kar mu je bilo ukazano.

Avgust je povzel besedo, in se mu je zdelo pametno, ako govori sladko in priliznjeno: »Vidiš, Joakim, nazadnje sem videl, da si imel le ti prav in ne jaz, pregraja za teleta je bila res prevelika, pa sva jo oddelila za dvoje glav. Ali se ti ne zdi, da je dovolj velika? Rad bi slišal tvoje mnenje —«

Joakim z uničujočim pogledom: »Da, če bi ne imel rib v roki, bi že zvedel moje mnenje!«

Edevart milo in uslužno: »Ali ne bi za tačas cule z ribami odložil?«

Avgust je hitel: »Tako sva imela seveda en prostor preveč, ne moreva tajiti, ampak tukaj je, nisva ga odnesla.«

Zdaj je bila vsa podoba, kakor bi se Joakim premagoval, da sredi noči ne zarjuje, pentljal je okoli cule, da bi potegnil iz nje vahnjo, to je bilo pač iz gole zadrege, in zraven je vprašal: »Mar sta tole postavila hlev?«

»Da, hlev za konja, tako sva si mislila.«

»Za kakšnega konja?«

Zdaj je izpregovoril zopet Edevart: »Kaj, taka je ta reč! Misli sem, da sta se domeni, kaj naj bo. Če bi bil vedel, da tukaj ne bo konjskega hleva, ne bi bil še s prstom genil.«

O, ali ta trenutek je Joakim srečno izmotal vahnjo iz cule in Edevarta krasno oplazil s sirovo ribo po ustih. Ko je Avgust videl, kaj se je zgodilo, se je nekoliko odmaknil, da bi mogel odskočiti, če bi bilo treba, Edevart je prskal in pljuval in se brisal.

Joakim se je obrnil proti Avgustu in počasi drsal k njemu: »Še jutri poderem vašin hlev. Ne maram biti norec in imeti konjskega hleva brez konja.«

»Kajpak, konja moraš imeti,« je pritegnil Avgust.

»Kakšnega konja, sem vprašal?«

Zdaj je prišel Joakim že tako blizu, da se je Avgust nekoliko umaknil, preden je odgovoril: »Edevart je sodil, da ne moreš

voditi gospodarstva s petimi kravami brez konja.«

»Jaz?« je zavpil Edevart, kakor da je z neba padel.

»Tako, Edevart sodi tako! On mi je res pravi, ki more kaj soditi!« je odgovoril Joakim besno. »Sicer pa nimam pet glav živine, tri imam.«

»Da, in kravo v Hosejinem hlevu.«

»Kako to veš?«

»To so štiri,« je rekel Avgust.

»Da, to so štiri,« ga je Joakim razjarjen oponašal. »Pa bodi kakor že, to jih ni pet.«

»In kletu še ena krava, to jih je pet,« je fekel Edevart in se naglo umaknil.

»Kaj vruga mi poješ? Kletu novo kravo?«

Edevart se brani: »Da, saj mi je Pavlina sama rekla. In razen tega si sam naredil pet staj.«

Joakim je za trenutek onemel. »Pavlina?« je rekel. »Kaj pa ve ona o tem? No, Pavlina trobi v en rog z vama, dobro, da zdaj to vem. Ali je človek kedaj kaj takega slišal! Ampak zdaj bo Pavlina čakala, preden dobi svoje vahnje, to že rečem, kar pojdem, pa jih razdelim spodobnim ljudem!« S temi besedami se je obrnil Joakim ven in naredil tako, da se je popolnoma nedolžno približal Avgustu toliko, da ga je z ribami česnil okoli ušes.

Tedaj so se morali vsi trije zasmejati, ali Joakim se je smejal še nekoliko zagrizeno. Stopil je z dolgimi koraki do Martinove hiše in obesil ribe na kljuko...

(Dalje)

— Si lahko misleš. Tu pomene priznat, de so se tabat prenažleli. In vselih pretendirajo, de jemajo zmiram ražon. Kaku so se jezili, če je kašen še kej premišlavau. »De osimski sporazum je treba vzet celga koker je.« »De tisti, ke neče cone na Krasi je pruti sporazumi za konfine, de neče mir, de če jemet kreganje.« Glih tolko, de mu niso rekli de je fašist. In zdej pej ...

— In kaku so se martrali jn hodili dopovedavat Kraševcam, de kaku je lepu jn prou, če jem vzamejo zemljo jn magari podrejo še hišo! In zdej, ke so se naši disciplinirani Kraševci sprijazneli s tem, de bojo spet kej dali za ta must, ke povezuje jn ...

— Ni treba naprej, ke znam vre na pameti!

— Ben, sm tou reč de glih zdej pej ses vsega tega ne bo neč. Jest mislem, de gor na Krasi so mogli ostar forte slabo.

— Narbrž. Ma se ne bi smeli delat taku norca sez bogeh ledi!

— Se zna, de ne. Ma tudi Slovenska skupnost je bla vele skraja pruti tisti con na Krasi.

— Ja bla, je. Ma tisto ke reče Slovenska skupnost nima nobene velave, zatu ke tam so sami reakcionarji, nazadnjaki, farji, ke ne zastopejo neč jn ke ne grejo sez duham časa. Zdej so primli v roke vso reč komunisti jn nardili vladi ku ano priporočilo, nej skupej sez Jugoslavani preštedirajo še anbot vso stvar jn najdejo an prostor za tisto industrijsko cono.

— A, zdej pej bo kej. Zatu ke zdej bomo vsi aneh misli. Lista za Trst, napredni in nazadnjaški Slovenci, komunisti, socialisti, demokristjani. Vsi.

— Kej ni lepu? Sez združenimi močmi al, koker so rekli u stari Avstriji: Viribus unijis.

— Ti Mihec gvišno ne znaš, kej pomene sigla ZFIC. Ti povem jest. Tu je, po taljansko Zona franca industriale del Carso. In znaš, kaku so začeli vre pisat tu siglo? ZFI brez ta zadnega C, če reč brez Carso.

— Dobro, dobro. In zakej ni več tistga C?

— Zatu, ljubi moj, ke tiste industrijske cone najbrž ne bojo nardili na Krasi.

— Pej zakej de ne? Sej so vre diplomati odločili jn podpisali jn se je zdelo prou vsem naprednem ledem!

— Ja, ma zdej so se premisleli jn bojo šele začeli štedirat kam bojo postauli tisto cono.

— Ma kej mečkajo! Tu če reč, de tabat niso dobro premisleli kej delajo. Če reč, de zdej dajo prou glih tisti listi za Trst? Al se smeje naš župan!